

महाराष्ट्र विधानपरिषद
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
शुक्रवार, दिनांक ७ मार्च, २०२५
(सकाळी १०.०० ते ११.४५ वाजता)

सन २०२४-२०२५ च्या पुरवणी मागण्यांवर चर्चा - (शेवटचा दिवस)
खालील मंत्र्यांच्या मागण्यांवर चर्चा होईल.

- १) मुख्यमंत्री
- २) उप मुख्यमंत्री (नगरविकास, गृहनिर्माण, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम))
- ३) उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन, राज्य उत्पादन शुल्क, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण)
- ४) महसूल मंत्री
- ५) जलसंपदा (गोदावरी व कृष्णा खोरे विकास महामंडळ) मंत्री
- ६) वैद्यकीय शिक्षण मंत्री
- ७) उच्च व तंत्र शिक्षण व संसदीय कार्य मंत्री
- ८) जलसंपदा (विदर्भ, तापी व कोकण खोरे विकास महामंडळ), आपत्ती व्यवस्थापन मंत्री
- ९) वने मंत्री
- १०) पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री
- ११) शालेय शिक्षण मंत्री
- १२) मृद व जलसंधारण मंत्री
- १३) कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता मंत्री
- १४) पणन, राजशिष्टाचार मंत्री
- १५) पर्यावरण व वातावरणीय बदल, पशुसंवर्धन मंत्री
- १६) इतर मागास बहुजन कल्याण, दुग्धविकास, अपारंपारिक ऊर्जा मंत्री
- १७) आदिवासी विकास मंत्री

- १८) महिला व बालविकास मंत्री
- १९) सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री
- २०) कृषी मंत्री
- २१) ग्रामविकास व पंचायत राज मंत्री
- २२) अन्न व औषध प्रशासन, विशेष सहाय्य मंत्री
- २३) वस्त्रोद्योग मंत्री
- २४) सामाजिक न्याय मंत्री
- २५) रोजगार हमी योजना, फलोत्पादन, खारभूमी विकास मंत्री
- २६) मदत व पुनर्वसन मंत्री
- २७) मत्स्यव्यवसाय व बंदरे मंत्री
- २८) सहकार मंत्री
- २९) सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री

(दुपारी १२.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे

दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे —

(१) उप मुख्यमंत्री तथा वित्त व नियोजन, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण : "महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी सन २०२४-२०२५ हे प्रकाशन" सभागृहासमोर ठेवतील.

(२) जलसंपदा मंत्री (विदर्भ, तापी व कोकण खोरे विकास महामंडळ) : "कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे यांचा सन २०२१-२०२२ व सन २०२२-२०२३ या वर्षांचा वार्षिक वित्तीय अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचना — (असल्यास)

चार : लक्षवेधी सूचना (म.वि.प. नियम १०१ अन्वये) —

(१) श्री.किशोर दराडे, वि.प.स पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"प्रशासन अधिकारी, नाशिक महानगरपालिका, शिक्षण विभाग यांनी जिल्हा परिषद व इतर आस्थापनावरून ५२ प्राथमिक शिक्षकांना महानगरपालिका, नाशिक मध्ये एकतर्फी सामावून घेतलेले असणे, सामावून घेत असताना बिंदू नामावली व रिक्त पदे यांचा कोणताही विचार केलेला नसणे, ३९ जागा रिक्त असतांना सरळ सेवा भरतीने अथवा अनुसूचित जाती संवर्गातील आंतर जिल्हा भरणे आवश्यक असतांना स्वतःच्या आर्थिक लाभासाठी इतर संवर्गातील शिक्षकांना बदलीने घेतले असणे, नाशिक महानगरपालिकेमध्ये केंद्र प्रमुख पदांचा कोणताही आकृतीबंध मंजूर नसतांना अथवा पद अस्तित्वात नसतांना मर्जीतील शिक्षकांना स्वतःच्या फायद्यासाठी केंद्र प्रमुख पदी नेमणूक करणे, तसेच १४ ते १५ शिक्षकांना २४ केंद्राच्या शाळा तपासणीच्या नांवाखाली तपासणी करणे व शिक्षकांची आर्थिक पिळवणूक करणे, शिक्षकांची वैद्यकीय देयके सादर करण्यासाठी प्रशासन अधिकारी यांच्याकडून शिक्षकांची आर्थिक पिळवणूक करणे, तसेच महानगरपालिका शाळा क्र.३५, शाळा क्र.४४, शाळा क्र.५५ या शाळांमध्ये मुख्याध्यापक पद नसतांना मुख्याध्यापक पदी पदस्थापना देणे, तसेच शिक्षकांच्या हक्काची अर्जित रजा, वैद्यकीय रजा मंजूरीसाठी आर्थिक शोषण करणे, तसेच शिक्षकांच्या अंतर्गत बदल्या निव्वळ तोंडी आदेशान्वये व शाळेतून शिरे बुकात नोंद करून बेकायदेशीर बदल्या केलेल्या असणे, तरी प्रशासन अधिकारी यांचे निलंबन करण्याकरीता शासनाने याबाबत तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(२) सर्वश्री सत्यजीत तांबे, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अभिजित वंजारी, राजेश राठोड, सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, सुधाकर अडबाले, धीरज लिंगाडे, जयंत आसगावकर, डॉ.प्रज्ञा सातव, श्री.प्रसाद लाड, वि.प.स पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मुंबईसह राज्यातील पुणे, नाशिक, ठाणेसह सर्वच मोठ्या व लहान शहरांतील फेरीवाल्यांचा प्रश्न हा अत्यंत संवेदनशील-वादग्रस्त बनत असणे, एका बाजूला फेरीवाले स्वतःच्या रोजीरोटीसाठी रस्त्यावर व्यवसाय करत असणे, तर अधिकृत परवाने घेऊन मोठ्या भांडवलावर व्यवसाय करणाऱ्या दुकानदारांना

त्यांच्या व्यवसायावर फेरीवाल्यामुळे परिणाम होत असल्याची भावना बनली असणे, दुकानदारांना भाडे, कर, वीजबिल, परवाने, विविध कर अशा अनेक खर्चाचा सामना करत असणे, तर अनेक फेरीवाले अनधिकृतरीत्या व्यवसाय करून कमी दरात माल विकत असणे, त्यामुळे दुकानदारांचे तीव्र नुकसान होत असणे, फेरीवाल्यांमुळे फुटपाथ आणि रस्ते व्यापले जाऊन ग्राहक दुकानांपर्यंत सहज पोहोचू शकत नसणे, याकरीता शहर फेरीवाला झोन तयार करणे, अधिकृत दुकानदार महापालिका तसेच शासनाला नियमितपणे कर भरूनही त्यांना मूलभूत सुविधा मिळत नसणे, रस्त्यांवरील अतिक्रमण टाळण्यासाठी फेरीवाल्यांसाठी निश्चित क्षेत्रे तयार करणे, दादर येथील व्यापारी संघाने वेळोवेळी महानगरपालिका आणि पोलिस आयुक्तांना निवेदने देऊन अनधिकृत फेरीवाल्यांवर कारवाईची मागणी केलेली असणे, महाराष्ट्र पथ विक्रेता कायद्याची अंमलबजावणी करणे, यासंदर्भात महाराष्ट्र हॉकर्स फेडरेशन संलग्न नॅशनल हॉकर्स फेडरेशन, मुंबई यांनी मा.मुख्यमंत्री, अप्पर मुख्य सचिव, नगरविकास विभाग व पालिका आयुक्त, महानगरपालिका, मुंबई यांच्याकडे दिनांक ३० जुलै, २०२४ रोजी वा त्यासुमारास मागणी केली असणे, फेरीवाले गत १० वर्षांपासून त्यांच्या हक्का पासून वंचित राहिले असणे, यासाठी सर्वेक्षण करून सुमारे साडेतीन लाख फेरीवाल्यांमधून ३२ हजार ४०७ फेरीवाल अधिकृत असल्याचे जाहिर केलेले असून त्यांचे पुनर्वसन अद्यापही करण्यात आलेले नसल्याची बाब माहे मार्च, २०२५ च्या पहिल्या आठवड्यात उघडकीस आलेले असणे, या पात्र फेरीवाल्यांचे भवितव्य मुंबई फेरीवाला समितीच्या निर्णयावर अवलंबून असणे, सदर फेरीवाल्यांचे मुंबई शहर व उपनगरांमध्ये ४०४ मार्गावर पुनर्वसन करण्याचे ठरविण्यात आलेले असूनही अद्यापपावेतो हा निर्णय कागदावरच असल्यामुळे प्रत्येक रस्त्यावर फेरीवाला दिसून येत असणे, परवानाधारक फेरीवाल्यांनाच व्यवसायाची परवानगी देणे आणि अनधिकृत फेरीवाल्यांवर कठोर कारवाई करणे गरजेचे असणे, याकरीता शहर फेरीवाला समिती गठीत करणे तसेच फेरीवाल्यांच्या समस्यांवर तोडगा काढण्याबाबतचे निर्देश मा.उच्च न्यायालय यांनी माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये देणे, याकडे शासनाने केलेले अक्षम्य दुर्लक्ष परिणामी फेरीवाले व स्थानिक रहिवाशात निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व नाराजीची भावना, मुंबईसह राज्यातील सर्व फेरीवाल्यांचा प्रश्न कायमस्वरूपी निकाली काढण्याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (३) **श्री.राजहंस सिंह, वि.प.स** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे वने मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान येथील दिंडोशी विधानसभा क्षेत्रातील काही झोपडीवासियांनी सन २००१ मध्ये वन खात्याच्या नियमानुसार सन १९९५ पूर्वीचे म्हणून ७,००० रुपये भरलेले असणे, अंदाजे १५ हजार रहिवासीयांनी सन २००८ मध्ये नियमानुसार रुपये ७,००० भरले, परंतु आज त्यांना १५ वर्षे होऊन सुद्धा अद्यापपर्यंत घरे मिळाली नसणे, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानात आंबेडकर नगर, गौतम नगर, सिद्धार्थ नगर, संजय नगर, कालीमाता नगर, आपापाडा, जामऋषी नगर, बंजारी पाडा, शांती नगर, पिंपरी पाडा, मातंग गड, सावित्रीबाई फुले नगर, क्रांती नगर, दामू नगर पासून मागाठाणे पर्यंत सदर वन विभागामध्ये असणे, या उर्वरित झोपडीवासीयांचा सहानुभूतीपूर्वक विचार करून त्यांचेही पुनर्वसन करण्याची विनंती केली असणे, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान येथील वन खात्याच्या जागेवर वास्तव्य करणाऱ्या पात्र अंदाजे १५ हजार कुटुंबांचे पुनर्वसन करण्याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (४) **श्री.राजेश राठोड, वि.प.स** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील बंजारा समाजाने अनेक प्रलंबित मागण्या शासनाकडे मांडल्या असून त्यात प्रामुख्याने नॉन-क्रिमीलर, पदोन्नतीमधील आरक्षण, वनार्टी (वसंतराव नाईक संशोधन व प्रशिक्षण संस्था), वसंतराव नाईक महामंडळातून कर्ज वितरण, कर्नाटकच्या धर्तीवर तांडा डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन, संविधान सुची ८ नुसार गारबोली भाषेला राज भाषेचा दर्जा देण्यात याव्यात, इत्यादी मागण्या करण्यात येणे, यावेळी शासनाकडून या मागण्यांवर आश्वासने देण्यात येणे, तसेच पोहरादेवी गडाचा तीर्थक्षेत्र धर्तीवर विकास करण्याचे आश्वासन देणे, नवी मुंबई येथे बंजारा भवन उभारण्याचे आश्वासन देणे, राज्य नंगारा प्राधिकरण स्थापन करणे, वसंतराव नाईक तांडा सुधार योजनेतून प्रत्येक तांडयावर पाणी, रस्ते आदी मुलभूत सुविधांसह अंगणवाडी, शाळा, दवाखाने उपलब्ध करून देण्याचे आश्वासन देणे, परंतु या आश्वासनांच्या पूर्ततेबाबत अद्याप शासनाकडून होत असलेला विलंब, परिणामी राज्यातील बंजारा समाजात पसरलेले असंतोषाचे वातावरण व नाराजीची भावना, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (५) सर्वश्री सदाशिव खोत, प्रविण दरेकर, प्रसाद लाड, डॉ.परिणय फुके, श्रीमती उमा खापरे, श्री.अमित गोरखे, वि.प.स पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे सहकार मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"सांगली जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक लि., सांगली यांचेकडे सन २०१५ ते २०२१ या कालावधीतील संचालक मंडळाने केलेल्या कामकाजाबाबत वेळोवेळी तक्रारी दाखल केलेल्या असणे, या अनुषंगाने सहकार आयुक्त व निबंधक यांचेकडील वेळोवेळीच्या आदेशाने तक्रारीमधील चौकशीकामी विभागीय सहनिबंधक,सहकारी संस्था (लेखा परीक्षण) कोल्हापूर विभाग, कोल्हापूर यांचे अध्यक्षतेखाली ५ अधिकाऱ्यांची समिती नेमलेली असणे, सदर समितीने चौकशी करुन त्यांचा अहवाल दिनांक १६ जून, २०२३ रोजी सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेकडे सादर केलेला असणे, सदर अहवालानुसार बँकेच्या कामकाजात अपहार, गैरव्यवहार तसेच अनियमितता व बोगस कर्ज वाटप झाल्याचे निदर्शनास आलेले असणे, प्रत्यक्ष प्रशासकीय अहवालानुसार उघड झालेला अपहार, गैरव्यवहार व अनियमितता ही कलम ८३ अन्वये झालेल्या चौकशीमध्ये सक्षमपणे मांडलेली नाही असे दिसून येत असणे, बँकेचा सखोल चौकशी सहकार खात्याकडून व्हावी, विद्यमान संचालक मंडळ बरखास्त करून प्रशासक नेमावा, विद्यमान तसेच मागील संचालक मंडळावर गैरव्यवहाराची जबाबदारी निश्चित करून त्यांची वसुली करावी या मागण्या घेऊन आंदोलन होत असणे,अशा बँकेमध्ये येवढ्या मोठ्या प्रमाणावर अपहार, गैरव्यवहार होत असल्याने ठेवीदारांच्या ठेवीस व त्यांच्या विश्वासास तडा जाण्याची शक्यता असणे, सांगली जिल्हा मध्यवर्ती बँकेची चौकशी पारदर्शकपणे होणेसाठी सध्याचे संचालक मंडळ बरखास्त करून प्रशासकाची नियुक्ती करणेबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

पाच : म.वि.प. नियम १०१ – अ अन्वये विशेष उल्लेख – (असल्यास)

- मध्यंतर -

सहा : राज्यपालांच्या अभिभाषणावरील चर्चेस मुख्यमंत्र्यांचे उत्तर -

सात : शासकीय विधेयक —

विधानसभेने संमत केल्यास — विधेयक विचारात घेणे :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २ - महाराष्ट्र (पुरवणी) विनियोजन विधेयक, २०२५"

आठ : मा.सभापती यांचा प्रस्ताव ---

"संपूर्ण जगात दिनांक ८ मार्च हा दिवस "महिला दिन" म्हणून साजरा करण्यात येणे, नारी शक्तीचे प्रेरणास्थान असणाऱ्या पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांचे त्रिजन्मशताब्दी वर्ष राज्य शासनाद्वारे साजरे करण्यात येणे, अहिल्या देवींनी आपल्या कर्तृत्ववान व्यक्तिमत्त्वाच्या जोरावर राज्य करून प्रजेवर अतोनात प्रेम करणे, जनसामान्यांच्या हालअपेष्टांचे वर्तमान गोळा करून त्यांच्या कष्टदशेचे निवारणार्थ विविध कल्याणकारी योजना आखणे, गरीब, दिव्यांग व पीडितांना अमर्याद दान करणे, अनेक मंदिरांचा जिर्णोध्दार करून धार्मिक क्षेत्रात भरीव योगदान देणे, शेती, सिंचन, पाणीपुरवठा इ. क्षेत्रात मोलाची भूमिका घेणे, अशा या कर्तृत्ववान मातेचे पुनःपुन्हा पुण्यस्मरण करून त्यांच्या भूमिकेचे प्रतिबिंब सध्याचे केंद्र व राज्य शासन राबवित असलेल्या महिला धोरणात आढळून येणे, राज्य शासनामार्फत महिलांचे सबलीकरण तसेच त्यांची शैक्षणिक, आर्थिक व राजकीय क्षेत्रात भरभराट व्हावी यासाठी विविध योजनांची अंमलबजावणी करण्यात येणे, महिलांचा क्रीडा, पर्यटन, बँकिंग, वैद्यकीय सेवा, संगणक, विज्ञान, गिर्यारोहण अशा विविध क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणात सहभाग असणे व त्याद्वारे त्या यशाची व प्रगतीची शिखरे पार करित असणे, महिलांचा सामाजिक व आर्थिक दर्जा ऊंचावण्याच्या दृष्टीने शासन महिला विकासाच्या विविध योजना राबवित असणे, महिला व बालकांवरील अन्याय व अत्याचाराविरुद्ध विविध प्रतिबंधात्मक उपाययोजना करून न्यायाचे धोरण कार्यान्वित करून त्याची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करणे, महिला व बालकांवर होत असलेल्या अन्याय, अत्याचाराविरुद्ध जनजागृती करून त्यांच्यासाठी विकास व सुरक्षा याद्वारे केलेल्या प्रयत्नातून साध्य झालेल्या यशाचा आढावा घेऊन पुढील कार्यक्रमाची दिशा ठरविण्याची व एकजुटीने कृती कार्यक्रम वर्ध्दीगत करण्याची आवश्यकता, तसेच महिला, मुली व बालकांच्या विकासासाठी समाज व शासन वचनबद्ध असून त्याबाबत एकजुटीने प्रयत्न करून व संकल्प करून महिलांना न्याय देण्याची आवश्यकता, पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांचे त्रिजन्मशताब्दी वर्ष साजरे करताना त्यांचे प्रती महिलांच्या सर्वांगीण विकासाच्या कटिबद्धतेसाठी समस्त जनतेची कृतज्ञपणाची भावना विचारात घ्यावी".

नऊ : (क) (मंगळवार, दिनांक ४ मार्च, २०२५, बुधवार, दिनांक ५ मार्च, २०२५ व गुरुवार, दिनांक ६ मार्च, २०२५ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) ---

सर्वश्री प्रविण दरेकर, विक्रम काळे, हेमंत पाटील, सदाशिव खोत, अमोल मिटकरी, डॉ.मनिषा कायंदे, सर्वश्री परिणय फुके, शिवाजीराव गर्जे, सतिश चव्हाण, प्रसाद लाड, पंकज भुजबळ, श्रीकांत भारतीय, श्रीमती भावना गवळी, श्रीमती चित्रा वाघ, सर्वश्री कृपाल तुमाने, वसंत खंडेलवाल, किशोर दराडे, किरण सरनाईक, विक्रांत पाटील, योगेश टिळेकर, निरंजन डावखरे, श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री अमित गोरखे, ज्ञानेश्वर म्हात्रे, अमरीशभाई पटेल, राजहंस सिंह, धर्मगुरु बाबुसिंग राठोड, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव -

"शेतकरी सुखी, तर राज्य सुखी" हा मंत्र व शेतक-यांच्या हिताचा विचार केंद्रस्थानी ठेवून राज्यातील बळीराजाला स्थैर्य देणे, त्याला बळकट करणे आणि शेतीला नैसर्गिक आपत्तीपासून वाचविण्यासाठी शाश्वत उपाययोजना करणे हे ध्येय समोर ठेवून आणि नारी शक्ती व युवा शक्तीला प्राधान्य देऊन राज्यात विविध योजना गतीमानतेने कार्यान्वित करण्याचा, जन कल्याणाचा वसा घेतलेल्या या शासनाचा प्रयत्न असणे, "नमो शेतकरी महासन्मान निधी" योजनेत राज्यातर्फे प्रती शेतकरी ६ हजार रुपये देण्यात येत असणे, केवळ १ रुपयात पिक विमा देण्यात येत असून त्यायोगे महाकृषी विकास अभियान राबविण्यात येत असणे, नुकसानीचे पंचनामे जलद व पारदर्शी होण्यासाठी ई-पंचनामा प्रणाली तसेच ई-फेरफार, संगणकीय सातबारा उतारे यासारख्या योजना राबवून पारंपारिक शेतीला आधुनिक तंत्रज्ञानाची जोड देण्यात आली असणे, शेतक-यांचा आर्थिक आधार बळकट करण्यासाठी "मा. बाळासाहेब ठाकरे कृषी व्यवसाय व ग्रामीण परिवर्तन (स्मार्ट)" प्रकल्प कार्यान्वित केला असणे, शेतमालाला बाजारपेठ मिळवून देण्यासाठी शेतकरी ते खरेदीदार अशी मूल्य साखळी विकसित करण्यात आली असणे, "मागेल त्याला शेततळे" या योजनेला शेतक-यांचा उदंड प्रतिसाद लाभल्याने त्यात फळबागा, ठिंबक सिंचन, शेडनेट, हरितगृहे, आधुनिक पेरणी यंत्रे, कॉटन श्रेडर यांचा समावेश करण्यात आला असणे, शेतक-यांसाठी महत्वाचे असणारे वैनगंगा पैनगंगा नदीजोड प्रकल्प, मराठवाडा वॉटर ग्रीड, POCRA टप्पा-२ तसेच, जलयुक्त शिवार टप्पा-२ यासारखे महत्वाकांक्षी प्रकल्प तातडीने मार्गी लावण्याचे प्रयोजन असणे, मविआकडून शेतक-यांना नैसर्गिक

आपत्तीसाठी नुकसान भरपाई म्हणून केवळ ८,७०१ कोटी निधी वितरित करण्यात आला असताना विद्यमान शासनाच्या काळात हाच निधी १६,३०९ कोटी वितरित केला असणे, राज्यातील शेतकरी बांधवांना दिवसा वीज मिळावी याकरिता राज्यातील सर्व सब स्टेशनच्या परिसरात सोलर पार्क उभारण्याचे प्रयोजन असणे, याद्वारे निर्माण झालेल्या विजेचा वापर कृषी फिडर्सना पुरवठा करण्यासाठी अपेक्षित असणे, राज्यात जगातील सर्वात मोठा ९ हजार मेगावॉट क्षमता असलेला डिस्ट्रिब्युटेड रिन्युएबल एनर्जी प्रकल्प उभारण्यात येत असणे, मुख्यमंत्री सौर कृषी वाहिनी योजना २.० मुळे ५० टक्के कृषी फिडर्स सौरऊर्जेवर चालविणे शक्य होणार असणे, विद्यमान शासनाने शेतकऱ्यांना सिंचनासाठी “मुख्यमंत्री बळीराजा मोफत वीज योजना” जाहिर केली असणे, या शासनाने “मागेल त्याला सौरकृषी पंप योजना” सुरु केली असल्याने शेतकऱ्यांना केवळ १० टक्के रक्कम भरून सौर पॅनल्स व पंपासहित सर्व सिंचन सुविधा प्राप्त होणे, दलित आणि आदिवासी शेतकऱ्यांना तर ही रक्कम केवळ ५ टक्के भरावी लागणे, राज्यात शेतकऱ्यांसाठी अतिशय महत्वाचे पाणंद रस्ते तातडीने पूर्ण करण्याकरिता “मातोश्री पाणंद रस्ते योजना” शेतकऱ्यांच्या हिताच्या दृष्टीने अधिक सुटसुटीत करून राबविण्याची आवश्यकता, या शासनाच्या काळात २७ सिंचन प्रकल्पांना मान्यता देण्यात आली असणे, परिणामी विशेषतः मराठवाडा व विदर्भातील शेतकऱ्यांना वर्षातून एकापेक्षा जास्त पिके घेणे शक्य झाले असणे, राज्यात जलयुक्त शिवार, गाळमुक्त धरण, गाळमुक्त शिवार, मागेल त्याला शेततळे इ. योजना एकत्रितपणे राबविल्याने केंद्रीय जलशक्ती मंत्रालयाने जाहिर केलेल्या भारतातील जलाशयांच्या गणनेत महाराष्ट्राचा पहिला क्रमांक आला असल्याचे निदर्शनास येणे, हे अभियान देशातील अन्य राज्यांसाठी एक आदर्श व पथदर्शी झाले असणे, कर्जबाजारी शेतकऱ्यांना आधार देऊन कर्जमुक्त करण्यासाठी “महात्मा ज्योतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना” सुरु करण्यात आली असणे, कांद्याला योग्य भाव मिळावा याकरिता कांद्याचे दर ठरविण्याचे अधिकार केंद्राच्या ग्राहक संरक्षण मंत्रालयाने स्वतःकडे ठेवले असणे, तूर हे जिरायती शेतकऱ्यांचे पिक असून ते नैसर्गिक आपत्तीत तग धरणारे, कमी खर्चाचे व आंतरपिक पध्दतीने घेता येणारे असल्याने त्याची उत्पादकता वाढविण्यासाठी प्रोत्साहन देण्याची आवश्यकता, कापूस लागवड ते वेचनी यातील बहुतांश कामे मजुरांऐवजी यांत्रिकीकरणाच्या माध्यमातून करणे आवश्यक असून हमी भावाने कापूस खरेदीसाठी सीसीआयने उघडलेल्या केंद्राची संख्या वाढविण्याची आवश्यकता, किंमत स्थिरीकरण योजनेंतर्गत नाफेडने २.२२ लाख मे.टन व

एनसीसीएफ अंतर्गत ०.३५ लाख मे. टन कांदा खरेदी केला असणे, हमीभावाने कापूस खरेदीसाठी सी.सी.आयने राज्यात १२१ खरेदी केंद्रे मंजूर केली असणे, कापूस प्रक्रिया उद्योगातील सर्व घटकांना काही सवलती देण्याची आवश्यकता, कापूस, सुत, कापड निर्यातीच्या संधी उपलब्ध करण्याची आवश्यकता, १२ व्या पंचवार्षिक योजनेत अन्नधान्याच्या गरजेसोबतच नगदी पिकांचीही गरज भागविण्यासाठी कापूस पिकाचा समावेश करण्यात आला असणे, कापूस आधारित पिक पध्दतीस चालना देणे, कापूस पिकात एकात्मिक किड व्यवस्थापनास चालना देणे, अधिक लांब धाग्याच्या कापसांच्या वाणांची प्रात्यक्षिके आयोजित करून कापूस उत्पादकास चालना देण्याचे या शासनाने घोरण असणे, कापसासाठी ५०० व सोयाबीन साठी २७० शेतकरी उत्पादक कंपन्या स्थापन करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असणे, धानाला २० हजार रुपये बोनस देण्याचा निर्णय या शासनाने घेतल्याने त्याचा ६ लाख शेतक-यांना लाभ मिळणे, 'नारीशक्ती दूत ऑप' हे क्रांतिकारी ॲप्लिकेशन शासनाने सुरु केल्याने ते गरजू महिलांना ओळखण्यासाठी व सक्षम करण्यासाठी उपयुक्त ठरत असणे, राज्यातील युवकांना स्पर्धेच्या युगात शक्तीशाली स्पर्धक म्हणून उभे राहता यावे याकरिता युवा प्रशिक्षण केंद्राची स्थापना करण्यात आली असणे, युवकांना विविध उपक्रमांमध्ये सहभागी होण्याच्या दृष्टीने त्यांना वसतीगृहाची, निवासाची कुठेही अडचण येऊ नये या उद्देशाने राज्यातील ६ महसूल विभागात १०० युवक-युवतींसाठी युवा वसतीगृह उभारण्यास मान्यता देण्यात आली असणे, राज्यात पर्यटनाला चालना देण्यासाठी शाश्वत पर्यटन धोरण आखण्यात येत असणे, राज्यातील ५० नवीन पर्यटन स्थळांची निवड करून त्या ठिकाणी थीम पार्क, ॲडव्हेंचर स्पोर्ट, शॉपिंग मॉल, वॉटर मॉल आणि निवास व्यवस्था करण्यात येत असणे, बुलढाणा येथील लोणार, अंजिठा-वेरुळ, कळसूबाई, त्र्यंबकेश्वर तसेच कोकणातील सागरी किल्ल्याच्या ठिकाणी पर्यटकांसाठी उच्च दर्जाच्या सुविधा निर्माण करण्यात येत असणे, सातारा येथील शिवसागर जलाशय, भंडाऱ्यातील गोसीखुर्द जलाशय तसेच जळगाव येथील वाघुर जलाशय येथे नाविन्यपूर्ण जलपर्यटन प्रकल्प राबविण्यात येत असणे, कोकणातील पर्यटनास चालना देण्यासाठी शिवकालीन ३२ गडकिल्यांचे नुतनीकरण व संवर्धन करण्याचे प्रस्तावित असणे, राज्यातील पर्यटकांना व भाविकांना योग्य दरामध्ये उत्तम व सुरक्षित सुविधा पुरविण्यासाठी श्रीनगर, जम्मु काश्मीर आणि अयोध्या येथे महाराष्ट्र भवन बांधण्याचा निर्णय घेतला असणे, राज्यात शेतकरी कर्जमुक्त व सधन होऊन शेतकरी, शेतमजुर, महिला व युवकांना बळकट करण्यासाठी,

पर्यटनाला चालना मिळण्यासाठी व लोक कल्याणकारी आणि गतीमान राज्य निर्माण करण्यासाठी करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(ख) (गुरुवार, दिनांक ६ मार्च, २०२५ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) ---

सर्वश्री अंबादास दानवे, सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, एकनाथराव खडसे, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री अभिजीत वंजारी, शशिकांत शिंदे, सचिन अहिर, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, सुनिल शिंदे, जयंत आसगावकर, जगन्नाथ अभ्यंकर, डॉ. प्रज्ञा सातव, सर्वश्री धीरज लिंगाडे, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव —

"सरकारच्या फसव्या योजना आणि दिशाहीन धोरणे यामुळे राज्यातील शेतकरी, मजूर, महिला आणि युवक संकटात असणे, ग्रामीण आणि आदिवासी भागांत अद्यापही मूलभूत आरोग्य सुविधा उपलब्ध नसणे, अनेक ठिकाणी जिल्हा रुग्णालये आणि प्राथमिक आरोग्य केंद्रांमध्ये वैद्यकीय अधिकारी, औषधे आणि उपकरणांचा अभाव असणे, ठाणे आणि पुण्यातील मनोरुग्णालयांतील परिस्थिती अत्यंत दयनीय असणे, सरकारी रुग्णालयांत अस्वच्छता, वैद्यकीय अधिकारी व परिचारिकांची हजारो पदे रिक्त असून पदभरती अभावी रुग्णसेवा प्रभावित होणे, सरकारी वैद्यकीय महाविद्यालयांमध्ये प्रवेश मिळवणे कठीण झाले असून खासगी वैद्यकीय शिक्षण अतिशय महाग झालेले असूनही शासनाने सरकारी वैद्यकीय महाविद्यालयांची संख्या वाढविण्या ऐवजी नविन खाजगी वैद्यकीय महाविद्यालय सुरु करण्यास दिलेली परवानगी, शासकीय रुग्णालयांना औषध पुरवठा करण्याचे कंत्राट आपल्या जवळील कंत्राटदारास मिळण्याच्या दृष्टीने हाफकिन महामंडळासोबत केलेला करार रद्द केलेला असणे, तथापि, सदरहू कंत्राटदाराकडून औषध पुरवठा करण्यास होत असलेला विलंब, त्यामुळे अनेक रुग्ण उपचारा अभावी मृत्युला सामोरे जावे लागणे, सरकारने अनेक कर्जमाफी योजना घोषित केल्या पण सर्वांना प्रत्यक्ष लाभ मिळाला नसणे, विमा कंपन्या शेतकऱ्यांना भरपाई देत नसून शासन देखील त्यांच्यावर कठोर कारवाई करण्याकडे दुर्लक्ष करीत असणे, शेतीसाठी अपुरा वीजपुरवठा आणि सिंचन योजनांमध्ये भ्रष्टाचार झाल्याने शेतीला पाणी मिळत नसणे, शेतमालाला योग्य हमीभाव मिळत नसणे, बोगस खते व बियाणे विक्री करणाऱ्या संबंधित कंपनीवर कारवाई करण्यास होत असलेल्या विलंबामुळे शेतकऱ्यांचे मोठ्याप्रमाणात होणारे नुकसान, दलाल शेतकऱ्यांची लूट करीत असणे, कृषी

संकटामुळे शेतमजूर आणि शेतकरी दोघेही बेरोजगार झालेले असणे, कृषी विभागात निविष्ठा खरेदी व विविध कामांमध्ये भ्रष्टाचार झाला असून त्यावर कारवाई करण्यास राज्य शासनाकडून होत असलेली दिरंगाई, विद्यमान व माजी मंत्र्यांच्या अखत्यारित असलेल्या खात्यातील विविध कामे रद्द करण्याचा घेतलेला निर्णय, परिणामी यामध्ये भ्रष्टाचार झाल्याचे समोरे येणे, चुकीचे निर्णय व नविन धोरणे यामुळे राज्यावर कर्जाचा वाढलेला बोजा, प्री-पेड मीटर लावण्यास नागरिकांचा विरोध असताही महावितरण कडून मीटर लावण्याची होत असलेली सक्ती, नव्या मीटरसाठी अतिरिक्त शुल्क आकारणे, महावितरणच्या ३२९ उप केंद्रांचे खासगीकरण करण्याचा सुरु असलेला प्रयत्न, शासनाच्या महत्त्वाच्या विभागांमध्ये हजारो जागा रिक्त असून, भरती प्रक्रिया लांबणीवर पडल्यामुळे अनेक उमेदवार शासकीय नोकरीपासून वंचित राहणे, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या ढिसाळ कारभारामुळे अनेक परिक्षांचा निकाल न लागणे, शासनाने काही खाजगी संस्थांचा फायदा होण्याच्या दृष्टीने कंत्राटी पध्दतीने कर्मचारी भरण्याचा घेतलेला निर्णय, बेरोजगार तरुणांसाठी ठोस धोरणे नसणे, राज्यातील इतर मागास वर्ग, भटक्या जाती व विमुक्त जाती, अनुसूचित जाती, जमाती व खुल्या प्रवर्गाच्या सारथी, बार्ती, महाज्योती सारख्या योजनांच्या अनुदान वितरणास होत असलेला विलंबामुळे विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर होत असलेला परिणाम, शक्तीपीठ महामार्गास जनतेचा विरोध असूनही शासनाचा सदरहू प्रकल्प राबविण्यासाठी सुरु असलेला प्रयत्न, मुंबई-गोवा महामार्गाचे गत १२-१५ वर्षांपासून महामार्गाचे काम पूर्ण झालेले नसल्याने वाहतूक कोंडी आणि अपघाताच्या प्रमाणात वाढ झालेली असणे, महामार्गाच्या कामासाठी आवश्यक निधी वेळेवर मंजूर होत नसणे, अनेकवेळा कंत्राटदार बदलण्यात येवूनही दर्जाहीन काम सुरु असणे, पावसाळ्यात महामार्गावर पूरस्थिती निर्माण होत असूनही त्याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, महाराष्ट्र इमारत व इतर बांधकाम कामगार कल्याणकारी मंडळाकडे १६ हजार कोटी रुपयांच्या विविध योजना राबविण्यात येणे, उक्त योजनेतून मिळणारी मदत थेट लाभार्थ्यांना मिळत नसून अन्य व्यक्तींना मिळणे, त्यामुळे अनेक कामगार योजनेतून मिळणाऱ्या लाभापासून वंचित राहिले असल्याच्या अनेक तक्रारी प्राप्त झाल्या असून सदरहू योजनेमध्ये भ्रष्टाचार झाल्याचे निदर्शनास येणे, या सर्व प्रश्नांकडे शासनाचे झालेले अक्षम्य दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची भूमिका".

— अशासकीय कामकाज —
(बैठकीच्या अखेरचे २ १/२ तास)

दहा : अशासकीय विधेयके :-

(क) पुरःस्थापनार्थ :-

- (१) "सन २०२५ चे वि.प.वि. क्रमांक १ - महाराष्ट्र राज्यातील कर्मचाऱ्यांची त्यांच्या मातापित्यांप्रती जबाबदारी, उत्तरदायित्व तसेच देखभाल यासंदर्भातील मानकांबाबत तरतूद करण्यासाठी विधेयक, २०२५"- श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. यांचे
- (२) "सन २०२५ चे वि.प.वि. क्रमांक २ - महाराष्ट्र राज्यात दुय्यम पशुवैद्यकिय परिषद स्थापन करण्याबाबत तरतूद करण्यासाठी विधेयक, २०२५" - डॉ.मनिषा कायंदे, वि.प.स. यांचे

(ख) अशासकीय ठराव :-

(मंगळवार, दिनांक ०४ मार्च, २०२५ रोजीच्या बॅलेटद्वारा ठरविलेल्या प्राथम्यक्रमानुसार खालील ठराव दाखविण्यात आले आहेत) —

(१) डॉ.सुधाकर अडबाले, वि.प.स. यांचा ठराव क्रमांक ५२

"राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटाना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरीकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनास करीत आहे."

(२) श्री. शशिकांत शिंदे, वि.प.स. यांचा ठराव क्रमांक १

"शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशक यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने

राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनास करीत आहे."

(३) डॉ.परिणय फुके, वि.प.स. यांचा ठराव क्रमांक ८७

"राज्यातील वेगवेगळ्या प्रकल्पांमुळे विस्थापित झालेल्या प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनांचे काम अद्यापही पूर्ण झालेले नसल्यामुळे विस्थापितांचे होत असलेले हाल, त्यामुळे शासनाच्या विचाराधीन प्रकल्पांसाठी जमिनी देण्याच्या कामाला शेतकऱ्यांचा होत असलेला विरोध, त्याबाबत निर्माण केल्या जाणाऱ्या कायदेशीर अडचणी इत्यादी बाबी विचारात घेता प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे प्रलंबित काम तात्काळ पूर्ण करण्यासाठी कालबद्ध धडक कार्यक्रम राबविण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनास करीत आहे."

विधान भवन,
मुंबई,
दिनांक : ६ मार्च, २०२५.

जितेंद्र भोळे
सचिव (१) (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद